

ПОЛИТИКИТЕ ЗА РЕАГИРАНЕ НА КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ НЯКОЛКО МЕСЕЦА

От подписването на Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКОНИК) през 1992 г., декември обичайно е месец, наситен със събития, свързани с политиката за реагиране на климатичните промени. 2019 година не беше изключение, даже последните й седмици бяха пре-наситени с такива събития, започвайки с

- гласуваната на 28.11. в Европейския парламент декларация за обявяване на „climate emergency“ - спешност (извънредно положение) по отношение на климата;
- изявленията на председателката на новата Европейска комисия (ЕК) Урсула фон дер Лайен в началото на мандата на Комисията относно климатичните промени като основен приоритет в политиките на Европейския съюз (ЕС) и обявената на 11.12. рамка за „Зелена сделка/пакт“ – „нова стратегия за растеж, която има за цел да превърне ЕС в справедливо и проспериращо общество, с модерна, ресурсно ефективна и конкурентна икономика, без нетни емисии на парникови газове към 2050 г. (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en);
- поредната годишна среща на страните по РКОНИК (COP25), която се проведе в Мадрид, Испания, от 2-ри до 15.12.2019 г. (удължена бе с 2 дни).

Докато практически резултати от COP25 липсват или са по-скоро разочаровачни от гледна точка на напредък по изготвяне на необходимите документи за прилагане от следващата година на Парижкото споразумение, в първите седмици на 2020 г. ЕК продължи да обявява предложения за документи,

Проектът “Граждани и експерти за прилагане на зелените закони.” се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.

„Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България.

конкретизиращи стъпките за постигане на целта за климатична неутралност на ЕС до 2050 г., а като междинна, обща и задължителна цел за намаляване на емисиите на парникови газове до 2030 г. - най-малко с 50%, и до 55%, в сравнение с нивата на тези емисии през 1990 г. Такива са предложените документи за

- План за устойчиво инвестиране – „Предназначението му е да мобилизира обществени ресурси и да стимулира включването на частни фондове чрез финансови инструменти на ЕС ... отделни райони и икономически сектори в ЕС ще бъдат засегнати повече от други и предизвикателствата няма да са еднакви за всички. Затова се предлага и Механизъм за справедлив преход, който да помага, включително финансово и с практически мерки, на работниците и икономиката в тези райони.“ (https://www.dnevnik.bg/evropa/2020/01/14/4016211_s_ideia_za_pone_1_trln_investicii_evrokomisiyata/);
- Фонд за справедлив енергиен преход – една от възможностите за финансиране на Механизма за справедлив преход, специално насочен към региони в ЕС, силно зависими от добива и използването на въглища. Целта му е да намали социалните последици от климатичните политики на ЕС за постигане на въглероден неутралитет до 2050 г., като развие алтернативни източници на заетост, осигури възможности за преквалификация на работещите в сектора и възстанови площите, унищожени от въгледобива.

Като следваща стъпка за конкретизиране на Европейската Зелена сделка, „Комисията ... ще предложи първия европейски „Закон за климата“ до март 2020 г. Актът ще гарантира, че всички политики на ЕС допринасят за постигането на тази цел и всички сектори на икономиката и обществото ще имат своята роля.“ (<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2020-119545>).

Макар че настоящата ЕК работи само от месец и половина, може да се каже, че подходът ѝ към климатичните промени е различен от този на досегашната: освен че се поставят много по-амбициозни общи за ЕС цели на политиката за реагиране на тези промени, за постигане на целите вече се предприемат действия за реално и комплексно решаване на свързани с тях проблеми. Ясно е също така, че от догодина България ще бъде в различна от досегашната позиция и трябва вече да е готова за реални

Проектът “Граждани и експерти за прилагане на зелените закони,” се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.

„Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България.

действия, осигуряващи икономически растеж на страната в дългосрочен план, но без да се увеличават значително емисиите на парникови газове (развитие на ниско-въглеродна икономика). Това е изключително трудна задача, която изисква координирана и интензивна работа на много държавни институции с активното участие на бизнеса, местните власти и гражданите. Досегашната практика в България е практически липса на реални действия за интегриране на политики за реагиране на промени в климата в секторните политики, включително при осъществяване на ОП в настоящия програмен период 2014-2020 г. Отчитайки все по-големите рискове и предизвикателства от климатичните промени в глобални (http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf - фиг. 2 на стр. 3), съответно и в европейски мащаби, ЕС продължава да фокусира политиките си, като изисква увеличаване на средствата за реагиране на климатичните промени при финансиране от европейските фондове и програми – от 20% в настоящия до 25% в програмния период 2021-2027 г. Малко вероятно е България да успее да постигне 20% от средствата по европейските фондове и програми да се изразходват за мерки за реагиране на климатичните промени, затова е неприемливо досегашните практики да продължат и в следващия програмен период.

Предвид на горното, основни приоритети на националната политика за реагиране на промени в климата трябва да бъдат:

1. Формулиране и осъществяване на специфична национална политика за реагиране на промени в климата, която да осигурява изпълнението на задължителни национални цели като принос за постигане на общите европейски цели до 2030 г. (под-приоритет 1.1) и про-активни действия за адаптиране към климатичните промени (под-приоритет 1.2).
2. Реални и ефективни действия за интегриране на политика за реагиране на промени в климата чрез включване на адекватни мерки в СП и ОП за периода 2021-2027, така че 25% от средствата по европейските фондове и програми да бъдат за такива мерки.

Един основен извод за годините от встъпването на България в ЕС досега е, че политиките за реагиране на промени в климата се възприемат основно като аргументиране на възможности за получаване на *Проектът “Граждани и експерти за прилагане на зелените закони,” се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.*

„Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България.

финансиране – главно, но не само, от европейските фондове и програми. Крайно време тези политики да бъдат разбрани и прилагани у нас като инструмент за реални действия както за смекчаване на отрицателни ефекти от климатичните промени за страната, така и за адаптиране към вече случващите се промени. Това се налага и поради увеличените уязвимост и рискове от промени в климата в България (https://www.moew.government.bg/static/media/ups/articles/attachments/obshta_chast5ea57b35e2e39fef724cd5e98a2514dd.pdf), за които трябва да сме подготвени. Вместо досегашното пасивно следване/транспониране на новоприето европейско законодателство и реактивни действия, България ще трябва да е активна още при обсъждането на съответните актове на европейско ниво, за да може да се очаква да печели от прилагането на това законодателство у нас - използвайки в максимална степен възможностите, които то ще предлага. Все по-вероятното обвързване на ползването на средства от европейските фондове с върховенството на закона във всички сфери ще постави допълнителни изисквания при кандидатстване за финансиране от тези фондове. Затова, и в продължение на препоръките в предишен анализ на „Зелени закони“ (<https://www.zelenizakoni.com/novini/bez-optimizmo-politikite-za-reagirane-na-promeni-v-klimata-na-blgariya>), е наложително:

- Министерство на енергетиката (МЕ) да довърши и представи в ЕК окончателния Интегриран национален план енергетика-климат (ИНПЕК), като в него бъдат включени необходимите за страната, но и съответни на новите европейските политики, цели и действия – вариантът на този План от декември миналата година е далеч от това (<https://www.me.government.bg/bg/news/proektat-na-integriran-nacionalen-plan-energetika-i-klimat-beshe-predstaven-v-narodnoto-sabranie-2803.html>).
- Да бъде реално осигурено широко експертно участие в подготовката и обсъждането на националните документи за предстоящия програмен период на ЕС 2021-2027 г. (Споразумение за партньорство и Оперативни програми), така че окончателните документи да предвиждат конкретни и реални действия на национално и местно ниво, съобразени максимално със специфичните – природно-климатични, икономически и социални, условия в България. В максимална степен да се осигури изпълнение на изискването на ЕК за 25% от средствата по всички програми да бъдат за финансиране на мерки за реагиране на климатичните промени. Националната стратегия и План за действие за адаптация към изменението на климата (<https://www.moew.government.bg/bg/klimat/mejdunarodni-pregovori-i-adaptaciya/adaptaciya/>) да се използват за изработване на конкретни индикатори и мерки, *Проектът “Граждани и експерти за прилагане на зелените закони,” се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.*

„Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България.

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ
*проект "Граждани и експерти за прилагане на
зелените закони"*
+359 885989593, sip.bulgaria@gmail.com,
www.zelenizakoni.com

прилагащи климатичните политики на ЕС като хоризонтален принцип във всички оперативни програми за следващия финансов период.

Проектът "Граждани и експерти за прилагане на зелените закони," се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.

„Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България.

www.activecitizensfund.bg